

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΑ

ΣΤΟ ΛΟΓΓΟ ΠΕΡΑ

Πλάκωσε τὸ χινόπωρο. Πέρασε κι' αὐτό.
Ἦλθε ὁ χειμῶνας. Νέκρα κι' ἄσυχία.

Βλέπεις τὸν οὐρανὸ καὶ τρομάζεις. Φορτωμένους ἀγέρα, βροχή, σύννεφα κι' ἀντάρα σὲ θωρεῖ ἄγριος, φοδερὸς, σὰ σνοικεῖδ ποὺ εἶναι καὶ πέρα ἡ μαύρη θάλασσα θολωμένη κι' ἀφρισμένη πετρεῖ σὲ γιὰ ἀφρούς καὶ φύκια σὰν ἄγριο χαιρετίσμα. Ὁλόγυρα ὁ ἀγέρας περὶφάνος, δυνατός, ἀκίνητος σὲ σφίγγει σὲ δένει καὶ σὲ τρομάζει.

Εἶναι χειμῶνας. Τὰ βουνὰ νυφάτικα ντυμένα ἀσπρομαυρίζουν καὶ γυαλίζουν ἀνάμεσα στὴν καταχνιά τῆς αὐγούλας. Τὰ δέντρα β' υἱίζουν καὶ χτυπιόνται σὰ δρακόντοι, κλῶνος μὲ κλῶνο, ἐνῶ πρῶτα μὲ τὸ πρῶινὸ φύσημα τὰγέρα χαιρετιόνταν γλυκά, σιγὰ καὶ ἥσυχια μ' ἓνα τρυφερὸ ψιθύρισμα. Ἡ γις δροσερὴ, δροσερὴ σκεπάζει τὴ γύμνια τῆς μὲ λίγο τρυφερὸ χορτάρι ποῦνε κι' αὐτὸ παχνισμένο καὶ παγωμένο....

Τώρα δὲ σοῦ πλακώνει τὴν καρδιά μιὰ ἀόρατη πλάκα;

Δὲν σοῦ πλακώνει τὸ σπῆθος καὶ δὲν σοῦ σφίγγει τὸ λαιμὸ ἓνα χέρι μιστικό, ὅταν ὁ νοῦς ὠρολογιέται τὰ παλιὰ τῆς ἀγάπης παραμυθία;

Ἄκου τὸ σήμαντρο τοῦ ἐρημοκλῆδοῦ ποῦ ἀπ' τὸ βουνὸ σημαίνει καὶ κρᾶζει τοὺς πιστοὺς στὴ λειτουργία. Ἐλα νὰ πᾶμε πέρα, πέρα σὲ τὸ λόγγο γιὰ νὰ διῆς τὴ δόξα τῆς φύσης, καὶ γιὰ νὰ βάλης στὴν καρδιά σου τὸ μελαγχολικὸ, τὸ ψυχρὸ, τὸ σεβερὸ χαιρετίσμα τοῦ χειμῶνα.

Ἐλα νὰ διῆς τὴν ἐλιά μὲ τὰ φύλλα τῆς τ' ἀσημένια, τὰ πρασινωπά, τὴν εὐλογημένη καὶ τιμημένη ἐλιά ποῦ περὶφάνη καὶ θεόρατη μαυρολογεῖ καὶ παίζει μὲ τὰ μαῦρα τὰ μύρια σπυριά της.

Καὶ πέρα κεῖ νὰ ξανοίξης τὸ μικρὸ τὸ μαλακὸ μανιτάρι ποῦ σὰν λουλούδι, σὰν κρίνος, ἀσπρίζει καὶ γυαλίζει κρυμμένο στὰ χορτάρια καὶ στὶς ριζιμιές ἀδελφωμένο μὲ τὴν εὐωδιασμένη μυρσίνη, μὲ τὸ πρινάρι, μὲ τὸ σκίνο καὶ τὸ θυμάρι. Ἐλα σὲ τὸ λόγγο νὰ διῆς πῶς κοκκινίζει σὰν χεῖλι παρθενικὸ στὰ κλαριά τῆς κουμαριάς τὸ κόκκινο τὸ δροσερὸ κούμαρο κι' ἀνάμεσα στὰ κλαριά του νὰ παίζουν καὶ νὰ πηδοῦν, νὰ φτιάχνουν τοὺς γάμους τῶν κοπάδια ἀπὸ κίχλες, κοτσύφια, καλογιάνοι μ' αὐτὸ τὸ γλυκὸ, τὸ μελωδικὸ κελάδημά τους, ποῦ σὰν εἶσαι μπλεγμένος σὲ δάδανο τῆς μελαγχολίας καὶ ἀπελπισίας σοῦ δίνουν κάποια ζωὴ καὶ ψυχὴ.

Πόσο εὐμορφὸ, πόσο ὑψάνιο εἶναι τὸ κελάδημά τους. Σοῦ σηκώνει τὶς τρίχες τῶν μαλλιών, ὅταν ὁ ἥλιος στέκεται μεσογυρᾶν ἡ σπηγαίνει στὴ δύση του καὶ πέρα τὰ βουνὰ προβάλλουν χιονισμένα, κι' ἡ φύση σοβαρὴ σοβαρὴ σοῦ μιλάει μὲ τὴν πρασιναδά

καὶ σὲ χαιρετᾷ μὲ τὸ ἄγριο μούγγρισμα τῶν δεντρίων καὶ σοῦ στέλνει καὶ σοῦ τυπώνει στὴν καρδιά καὶ σὲ τὸ νοῦ κάποιο τρυφερὸ καὶ ὑπεράνθρωπο χαιρετίσμα ἀπὸ τὶς μελωδίες ποῦ φτιάχνουν οἱ κίχλες, τὰ κοτσύφια κι' οἱ καλογιάνοι στ' ἀνθισμένα θρούμπια καὶ στὶς μυρσίνες πέρα βαθιὰ στὴν κρύα ἐρημιά τοῦ λόγγου.

Κέρκυρα, 1903.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
δημοδιδάσκαλος

ΕΝΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΣ

Παιδιάκι δεκάξην χρονῶν καὶ μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου ἀκόμα. Καὶ γράφει στίχους. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ρῶμος ὁ Φιλύρας. Στίχους τοῦ πρωτοδημοσίου στὸν «Νουμᾶ», ἐδῶ κι' ἔζη μῆνες, σὲ 51 φύλλο, μὲ τὸν γενικὸ τίτλο: «Ροδόφυλλα». Κᾶτι βρήκαμε μέσα σ' αὐτούς:

αὐτὸ τὸ κατὶ ποῦ ζητᾶει κανένας ἀπὸ τὸν κάθισ ποιητὴ, μικρὸ ἢ μεγάλο, καὶ ποῦ δὲν οἱ ποιητᾶι, ἢ τουλάχιστο ὅλοι ὅσοι θέλουν νὰ ποζάρουν γιὰ ποιητᾶι στὶς ἡμέρες μας, δὲν τῶχουν ἢ κι' ἂν τῶχουν δὲν κατορθώνουν καὶ νὰ μᾶς τὸ φανερώσουν. Βλέπετε, μεγάλο ποιητὴ δὲν τὸ λέμε, ἂν καὶ ὕστερ' ἀπὸ ὅσα ἔγραψε στὰ τελευταῖα μεγάλα «Παναθηναῖα» ὁ μεγάλος κριτικὸς Θεόδωρος γιὰ τὸν μεγάλο ποιητὴ Καβάφη, ἡμποροῦσε νὰ πῇ κανένας τὸν Φιλύρα, ποιητὴ μεγάλωτατο.

Τέλος πάντων, ἄς τὰ ποῦν ἄλλοι αὐτά. Ὁ «Νουμᾶς», ποῦ μονάχα δουλιὰ ἀγωνίζεται νὰ δείχνῃ, ὅχι δὲ καὶ μεγάλους ἄνδρες νὰ φαμπρικάρῃ καὶ νὰ τοὺς καθίξῃ σὲ σβέρκον τοῦ πολυβασιανισμένου Ρωμέϊκου—ἂν κακὰ σπυριά, σὰν καλογέρους, νὰ ποῦμε—σὲς παρουσιάζει σήμερα ἓναν μικρὸ ποιητὴ, τουλάχιστο στὰ χρόνια, κι' ἀφήνει τὴ κρίσι γιὰ τὴν ἀξία του σὲ λόγου σας. Ἄν ὁ Φιλύρας μεγαλώνοντας στὰ χρόνια, μεγαλώνει καὶ στὴν ἀξία, τόσο τὸ καλύτερο καὶ γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὸν «Νουμᾶ» ποῦ καμάρι του θὰ τῶχῃ γιατί ἄνοιξε κι' ἀνοίγει δρόμο στοὺς νέους ποῦχουν νὰ ποῦν κατὶ, χωρὶς νὰ ἐπιπάξεται καὶ νὰ κυνηγᾷ, ὅπως δυστυχῶς κάνουν ὅλα τὰ περιοδικὰ μας κι' ἄλλοι οἱ ἐφημερίδες μας, μονάχα τὰ ρεκλαμοθετικὰ ὀνόματα ποῦ, τὰ περισσότερα, οἱ ἴδιοι οἱ κάτοχοι τους, μὲ τὰ ἴδια τὰ χέρια τους, ἐπρόντισαν καὶ νὰ τὰ βερνικώσουν.

εἶναι χρήσιμο καὶ τι ὅχι. Φιλολογία τέτοια βέβαια δὲ μπορεῖ ποτὲς νὰ διαπλάσει ψυχὴς καὶ πνεύματα κοινωνίας, ποῦ περισσότερο ἀπ' ὅλα ἔχει ἀνάγκη πνευματικῆς δύναμης. Τὴν ἠθικὴ τῆς ἐπίδοσης τὴ βλέπουμε πολὺ καλὰ σ' ὅλες τῆς ζωῆς μας τὶς ἐκδήλωσης: στὴν πολιτικὴ, στὴ δικαιοσύνη, στὴ θρησκεία παντοῦ οἱ ἴδιοι ἐγωιστές, χωρὶς εἰλικρίνεια, θέλουμε τὸ νόμο δοῦλο τῆς ὁρεξῆς μας, ἀνιδεοῖ τῆς βαθιάς ἐκείνης ἠθικῆς δύναμης, ποῦ κάνει ἓνα λαὸ νάχει τὴ δική του κι' ἀτομικὴ περηφάνεια, τὸ ἐγὼ τῆς ἐθνικῆς συνείδησης, τὴ γνώση κατὰ ποῦ πρέπει νὰ βαδίσῃ γιὰ νὰ δείξῃ τὸ εἶναι τοῦ ἱερέως καὶ στολισμένο μὲ τὰ φῶτα τῆς φιλοσοφημένης ζωῆς. Τέτοια πράγματα ἡ φιλολογία μας δὲν τὰ πολυσκέφτηκε, γιατί δὲν τῆς ἦταν καὶ βολετὸ νὰ τὰ σκεφτεῖ, ἀφοῦ δειχνεταί περισσότερο μίμνηση, παρὰ βγαλμένη ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς. Κι' ἂν σήμερα γίνονται κάποιοι ἀγῶνες νὰ σταματήσῃ τὸ καλὸ καὶ νὰ γυρίσουμε στὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ δὲ μπόρεσαν νὰ φτάσουν καὶ πολὺ στὴν ἐπιτυχία, γιατί τοὺς λείπει μένο, ποῦ χρειάζονταν περισσότερο ἢ φιλοσοφημένη ἐνέργεια. Τὸ τι θάκανεν ἡ φιλολογία σὲ τύπο σὰν τὸ δικό μας τὸ ξέρουν πολὺ καλὰ ὅσοι πρόσεξαν σὲ τὴν ἐπὶ αὐτό μ' ἀκόμη δὲ νοιώσαμε, πῶς φιλολογία, ποῦ δὲν προχωρεῖ ταιριαστὰ καὶ ἀχώριστα μὲ τὴν φιλοσοφία τὴν ἀληθινὴ καὶ τὴ

ΝΕΑ ΖΩΗ

Στὸν Κωστὴ Παλαμᾷ

Τὴν πέτρα δὲν ἐσάλευες μὲ τὸ λιγνὸ σου χέρι,
ποῦ τὴν πορτοῦλαν ἐφραξε μιὰς ἀπαλοζῶης,
καὶ δὲ μᾶς ἐφανερώνες κάποιο καινούργιο ἀστέρι,
ὃ τοῦ βαθνοῦ ἐξερευνητῇ, ποῦ καὶ μυστήριαλεις;

Ἐσὺ δὲ μᾶς δασκάλεες καὶ σὺ δὲ μᾶς ἐπῆρες,
μᾶς ἔφερες καὶ νηόσοιμεν ἀπὸ μακριὰ τὰ χνῶτα
τῆς νεῖας ζωῆς, ὑπέροκοι δὲ σοῦδωσαν οἱ μοῖρες
τῇ χάρι, καὶ δὲν ἐπαλλεν ἐσένα κᾶθε νότα;

Καὶ ὅαν τὴν πόρταν ἀνοιξες μᾶς συνειπῆραν μῦρα,
τ' ἀστέρι ἐφραγοβόλησε ὅτῃς νεῖας ζωῆς τὰ χᾶη,
ζωὴ πανώρια ξάνοιξαν τὰ μάτια, καὶ μὲ λῦρα
βαθύφωνη ἐτόνισε τὸν ὕμνο τοῦ νέου Μᾶη.

ΑΠΟΔΩΝ

Πέρα 'στ' ἀκρωκεῖνια, πρὸς τὴ δύση
τῶν βουνῶν καὶ τῶν κάμπων, πέρα καὶ περὶ πέρα,
ὁ Ἀπόλλων ζῇ 'σὲ ἱερὴν ἁρμονία,
ποῦ τὴ μὴνάει καὶ τῆς Πυθίας ἡ ζάλη,
καὶ χρησμοὶ περιστέρια — 'στὸ ἱερὸ μεθύσι,
πειᾶνε δρασκελῶντας τὰ θαλάσσια πλάτη,
τώρα ποῦ σβύνει ὁ ἥλιος 'σὲ μεθύσι ὁργίων.

Χαρὰς κι' εἰρήνης καὶ ἐλούς σημάδια,
'στὰ ἀνάγνα φτερά τοὺς τ' ἄγιο φῶς φαντάζει
ποῦ τὸ σκορπᾷ σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση
'στῶν ἀνθρωπίνων θλίψεων τὰ σκοιᾶδια.
Ἐρχονται νὰ στερέψουν τῶν καμῶν τὰ δάκρυα
μεσ' 'στοῦ Καιροῦ τὴν καταχθόνη λύσσα.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Γλυκοχαράζει ὁ Ἀπρίλης μας 'στὶς ἀγνινὲς κορφές.
καὶ τ' ἀνθίνα τὰ κύματα ξεχύνονται 'στὴν πλάση,
ροδοστεφάνη ὃ πλέξε σὺ ποῦ ὡς τὰ τώρα κλαῖς,
καὶ ἡ θλιμμένη σου ψυχὴ κάποι' ἄλλα ἀνθούλια ἄς
[μάση:

Τὸ δάκρυ σου τὸ φλογερὸ θὲ νὰ γενῇ δροσά,
'στοῦ στεφανοῦ τὰ λούλουδα, νὰ 'σὲ νυφοστολίσῃ,
καὶ τῆς καρδοῦλας σου ὁ ἀχὸς σημάντρου ἀντιλαχᾷ
στὸ νυφικὸ, στὸ ρόδινο τῆς ζήσης μας μεθύσι.

ΡΩΜΟΣ ΦΥΛΤΡΑΣ

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

5 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 5

Α'.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Ἀπάνου σ' αὐτὴν εἶπα γιὰ τὸ ἀρνητικὸ ἔργο τῶν περιοδικῶν μας καὶ τὴν ἀφιλοσόφητη φιλολογίαν, ποῦ κλειοῦν μέσα στὶς σελίδες τους. Δὲ δειχτήκεν ὡς τώρα σ' αὐτὰ ἡ γενναία σκέψη, ποῦ θὰ ἦταν ἱκανὴ νὰ φέρῃ τὴν ἀληθινὴ ἀναμόρφωση στὴν πῶ λεπτή καὶ πῶ σπουδαία τῆς ζωῆς μας ἐκδήλωση κι' οὔτε ἀκούστηκε τὸ σάλπισμα, ποῦ ἴα διπλαλοῦσε τὸν σύνταχο ἐρχομὸ τῆς, γιατί ἀκόμη δὲν ἀγκυλιόσχεμα τὴν ἀλήθεια. Καὶ λοντὰ σ' αὐτὰ βλέπουμε πῶς παραστατικὰ πόσο ἡ φιλολογία τῶν περιοδικῶν μας εἶναι ὅλη ἀπάνου—κατοῦ ἀδειανὴ ἀπὸ νοήματα, ποῦ δυνάμουν τὸ πνεῦμα γιὰ νὰ ξέρι κατόπι νὰ κρίνει καὶ νὰ ξεχωρίζει τὸ τι θὰ τοῦ

βγαλμένη ἀπὸ τὴ ζωὴ μας, δὲ μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ καὶ τίποτε ποῦ νάχει ἠθικὴ ἐπίδραση.

* *

Ὁ Ταῖν, μιλῶντας γιὰ τὰ κριτικὰ καὶ ἱστορικὰ δακίμια τοῦ Μακωλαῦ*, λέει, ὅτι «ἀγαπᾷ τὰ τέτοια βιβλία, γιατί πρῶτα-πρῶτα μπορεῖ κανένας ν' ἀφήσῃ τὸ βιβλίον στὶς εἰκοσι σελίδες, ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ τέλος ἢ ἀπὸ τὴ μέση» δὲν εἶναι δούλος σ' αὐτὸ παρὰ κύριος· μπορεῖ νὰ τὸ διαβάσῃ σὰν ἐφημερίδα· δεύτερο γιατί ἔχουν ποικιλία· καὶ αὐτὸ κάνει ἐντύπωση κι' ἀρεσεί». Κ' ὕστερ' ἀπὸ μερικὰ ἄλλα λέει, πῶς «στὰ τέτοια βιβλία νοιώθουμε ἀπὸ προτῆτερα τὸ τι θὰ μᾶς εἰπεῖ ὁ συγγραφέας.... μπαίνει καὶ αὐτὸς στὴ σκέψη μας καὶ στὴ ζωὴ μας». Γὰ ἴδια μπορεῖ νὰ εἰπεῖ κανένας καὶ γιὰ τὰ περιοδικὰ, γιατί καὶ αὐτὰ τὰ διαβάζει μὲ τὸν τρόπο, ποῦ λέει ὁ Ταῖν, καὶ βρίσκει μέσα στὶς σελίδες τους, σὲ μεγαλείτερο βαθμὸ μάλιστα, τὴν ποικιλία, ποῦ κάνει ἐντύπωση καὶ ἀρεσεί· καὶ ἀκόμη τὰ περιοδικὰ ὅχι μονάχα μπαίνουν στὴ σκέψη καὶ καὶ στὴ ζωὴ μας, παρὰ καὶ ζωγραφίζουν τὴ ζωὴ μας. Ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ νοιώσῃ κανένας τί

* H. Tain «Histoire de la Litterature Anglaise Tom. V Chap III § 1.